

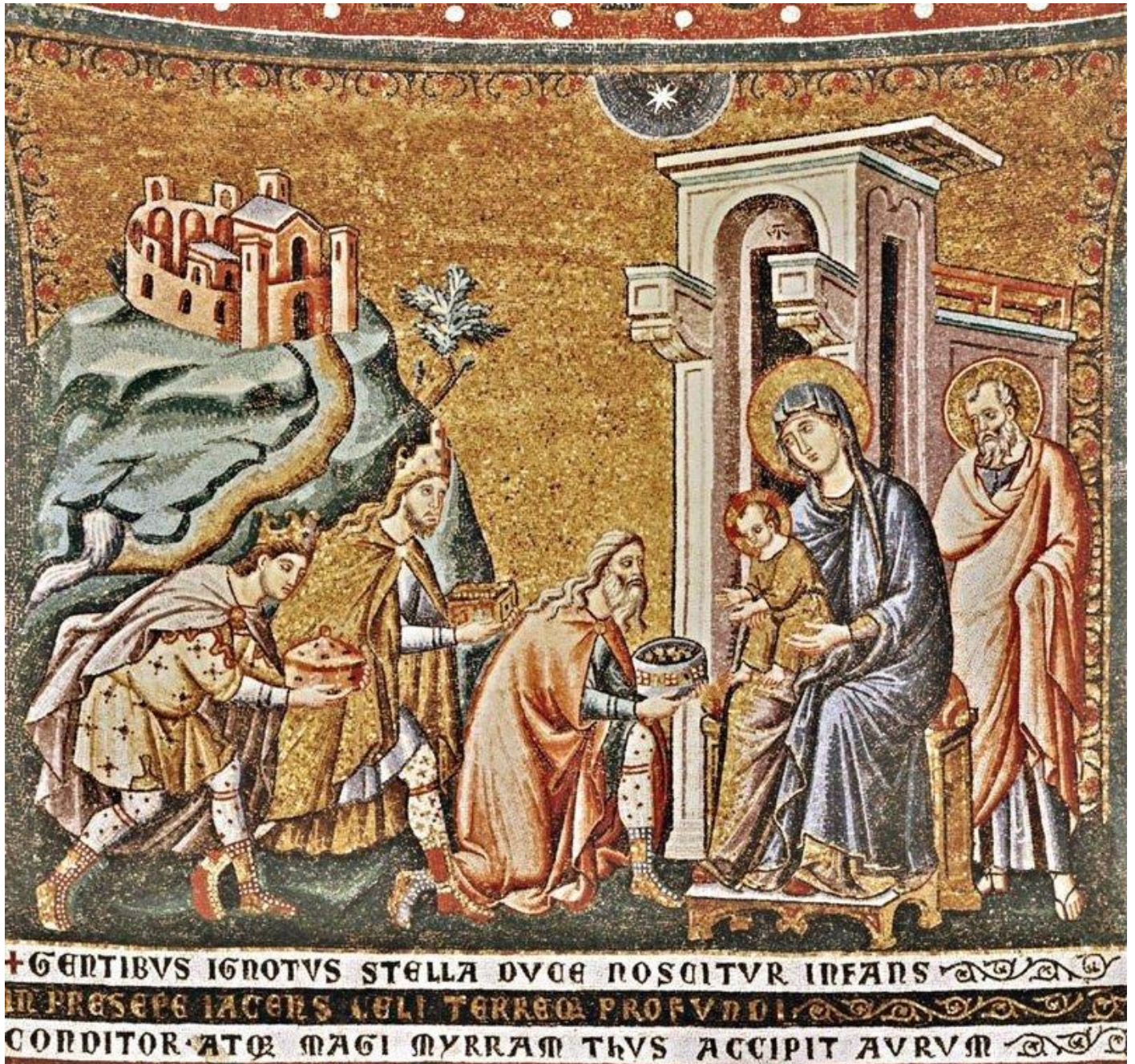

Élő kövek

1 Péter 2.5

RÁKOSCSABA FŐPLÉBÁNIA HAVI LAPJA –XVIII/1. 2019. Boldogasszony hava

JANUÁR 6.: VÍZKERESZT-EPIFÁNIA-HÁROMKIRÁLYOK

Jelentése és eredete. Az antik korszakban a görög szó egy istenség megjelenését vagy egy istenként tisztelt uralkodó városba való bevonulását jelentette, ahol mint megmentőt fogadták. A keresztény ünnepi naptárban elsősorban ez Krisztus születésének ünnepe, keleten január 6-a. Röviddel a római

karácsonyi ünnep előtt keletkezett. A legrégebb nyomok az egyiptomi Alexandriába vezetnek, ahol *Alexandriai Szent Kelemen* a III. sz. elején megemlíti, hogy a basilidianusok gnosztikus szektája január 6-án Jézus megkeresztelését ünnepli, ami az ő értelmezésük szerint Isten Fiának a tulajdonképpeni születése. Sok minden arra utal, hogy a január 6-ra eső időpont kiválasztását –éppúgy, mint karácsony időpontját- egy pogány ünnep befolyásolta. A pogány Alexandriában január 5-ről 6-ra virradó éjszaka ünnepelték *Eon* isten (az idő és az örökkévalóság istene) születését. Ekkor ünnepélyes szertartás keretében vizet merítettek a Nílusból és tárolták. A népi monda szerint ezen az éjszakán *Dionüszosz* (a bor görög istensége) is megjelent, és egyes helyeken borra változtatta a vizet. Valószínűleg a *basilidianus* közösség ezen ünnepe ihlette azt, hogy Jézus születését január 6-án ünnepeljék, mert az ünneppel már korán összekapcsolódott az emlékezés Jézus Krisztus megkeresztelésére és a kánai menyegzőn tett első nyilvános csodájára.

Értelmezés keleten és nyugaton. A IV. sz. második felében a keleti és a nyugati születésnap ünnepének kölcsönös átvétele következett be; Jeruzsálemben viszont csak a VI. században, az örmény rítusban pedig egyáltalán nem történt meg. A római karácsony-ünnep átvételével keleten elveszíti az epifánia a Jézus születése és a napkeleti bölcsek imádata tartalmát is, ami karácsonyra került át. Az epifánia ünnepének hangsúlya jelenleg Jézus megkeresztelkedésén van. Észak-Afrika és Róma különösen a bölcsek hódolatát hangsúlyozva vette át az ünnepet; Gallia, Spanyol- és Észak-Olaszország pedig még a római karácsonyi ünnep előtt vette át epifániát, és Isten megváltó eljövételét Krisztusban ünnepelték, ahogy ez a születés eseményeiben, a bölcsek imádatában, a keresztelésben és a kánai csodában vált láthatóvá. Erre az átfogó ünnepre való fölkészülésből nő ki a gall advent, nagyon várva az Úr eszkatológikus (végidőbeli) eljövételét. Miután Gallia is bevezette a római karácsonyi ünnepet, epifánia napján a bölcsek imádatát, a kánai menyegző borcsodáját és a megkeresztelkedést ünneplik, az utóbbit hangsúlyozottan. Róma is átvette az epifánia illető ünnepelését.

A középkori népi ájtatosságban a „szent háromkirályok” olyan hangsúlyosan kerültek az ünneplés középpontjába, hogy epifániát szinte csak a *háromkirályok ünnepeként* emlegetik. Kultuszukat föllendíti, amikor állítólagos csontjaikat 1164-ben *Reinald von Dassel* Milánóból Kölnbe viszi. Az evangéliumban sem a királyokról, sem a hármasszámra nincs szó. Először Órigenész beszél három mágusról, amit valószínűleg az említett ajándékok száma sugallt. A király elnevezés a IV. században *Arles (arl)-i Caesariust*nál szerepel először. A Gáspár, Menyhért, Boldizsár nevet a IX. sz. óta említik.

Szokások. Már nagyon régóta az ünnepi evangélium után hirdetik ki a ***húsvétvasárnap időpontját (április 21.)***, később pedig már az ettől függő ünnepek idejét is (***hamvazószerda*** március 6., ***mennybemenetel***-áldozócsütörtök május 30., ***pünkösdivasárnap*** június 9., ***úrnapja*** (június 20., csütörtök) és ***Jézus Szíve*** (június 28., péntek). Zarándokoktól vált ismertté a Jordán vize megszentelésének szokása, melyből kialakult a ***háromkirályok vízszentelése*** a kereszt vízbemerítésével, utalva Jézus megkeresztelkedésére. A házszentelés a téli napfordulóhoz kötődő pogány néphitből és –szokásból nőtt ki: karácsonytól vízkeresztig tizenkét éjszakán át démonok garázdálkodnak, és ezeket az ártó és gonosz lelkeket lármával (újévi

lövöldözések, trombitálások) és tömjénes kifüstöléssel úzták el a háztól. Az ajtókat megjelölték a +20+G+M+B+19+ fölirattal egy pogány megóvó varázslást keresztény szokássá téve. Ezt a középkortól úgy értelmezik, mint *Christus mansionem benedicat*, azaz Krisztus áldja meg a házat, ám népiesen Gáspárra (Casparus-Gasparus), Menyhértre (Melchior) és Boldizsárra (Balthasar) vonatkoztatják. Megemlíthető még a *háromkirály-járók* éneklésének szokása, akik -mint a háromkirályok- egy világító csillaggal járnak házról házra, versben és dalban elmesélik a napkeleti bölcsek történetét, és adományt gyűjtenek. Spanyol földön vízkeresztkor ajándékozzák meg egymást az emberek, mint Jézust a háromkirályok.

A HÁROMKIRÁLYOK AJÁNDÉKAI

Arany. Görögül *khürszosz*, latinul *aurum*. Az arany minden időkben a legdrágább ékszerek alapanyaga volt. Pénzt is vertek belőle. Időt álló, nem oxidálódó nemesfém, ezért a gazdagság és a maradandóság szimbóluma. Az Ótestamentumban a színaranyat az *Ofír* birtokos jelöli, utalva a beszerzési helyére (1Kir 9, 28). Az Újtestamentum inkább a lelki dolgokat tartja az aragnál is értékesebbnek jöllehet a keresztény művészetben a kegyelem és a mennyország fényességét láttatja, jelképezi az isteni tökéletességet és örökkévalóságot. Az arany továbbra is a gazdagság és a pompa megtestesítője marad; liturgikus tárgyak (kelyhek, monstranciák) és hatalmi eszközök (korona, jogar) anyaga. A Szentlélek kinyilatkoztatásának háttere (*nimbusz*), lángjai külső színe arany, amint a fehér miseruhát is ünnepélyesebbé teszi. Az reneszánsz korban az arany háttér eltűnik.

Tömjén. Görögül *thümiama*, latinul *thus*. A boswellia-neműek gyantája; szemcsés, halványsárga-vöröses, kevés illóolajat is tartalmazó anyag. Parázsló faszélen elégetve szépen gomolygó, fölfelé szálló szürkésfehér, kellemes illatot árasztó füstje van. Őshazájának Indiát tartották, valójában közel-keleti (Arábia, Jemen, Etiópia) fás növény. Az ószövetségi kultuszban az illatáldozat anyaga, mely az ételáldozathoz is hozzátartozott. Használatának részleteit Mózes 2. könyve, az Exodus, a Kivonulás könyve részletesen taglalja (Kiv 30, 34-38): csak istentiszteleti célokra volt szabad használni. Az Újszövetségben a tömjén a napkeleti bölcsek ajándéka a kis Jézusnak (Mt 2, 11). Szent János látomásában (Jel 5, 8) a vén csészejében a szentek imádságát jelképezi. A muzulmánoknál az alkoholtilalom miatt megengedett kábító hatású élvezeti cikk.

Mirha. Héberül *mar*, 'keserű'; görögül *mürha*; latinul *commiphora myrrha*: a balzsamfa-félék (*burseraceae*) családjába tartozó, a szomorúfűzhöz hasonló, lecsüngő ágú alacsony cserje. Illatos mézgája ősidőktől keresett luxuscikk, gyógyír, füstölő és kultikus szer. Balzsam készül belőle ismeretlen recept alapján. Id. Plinius Perzsiából eredezteti, Vergilius az *Aeneis*ben hajkenőcsnek mondja, Ovidius gyógy- és szépítőszer, borkezelési adalékanyagként említi. Az Ószövetség a fölszentelés kellékeként említi (Kiv 30, 23). Sebek kezelésére és hullák bebalzsamozására is használták az Ókori Keleten. Borba vegyítve bódító hatású, ezért fájdalomcsillapító szerként is használták. Jézust haláltusája előtt kínálták vele, de ő nem fogadta el (Mk 15, 21-23). A bölcsek ezen ajándéka Jézus áldozati szerepére utal: bebalzsamozására szánták.

A KÖZNAPRA ESŐ PARANCSOLT FŐÜNNEPEK MISERENDJE 2019-BEN

Újév és vízkereszt január 6-i parancsolt főünnepén kívül még három ilyen van:
augusztus 15-én, csütörtöki munkanapon **Nagyboldogasszony, szentmisék** reggel 7 és este 19 órakor;
november 1-én, pénteki szabadnapon **mindenszentek, szentmisék** reggel 8 de. 10 és este 18 órakor;
december 25-én, szerdai szabadnapon **karácsony** első napja, **szentmisék** éjfélkor 0, reggel 8 és de. 10 órakor.

FŐBB TANÁCSOLT ÜNNEPEINK MISERENDJE 2019-BEN

április 19-én szabadnapon **nagypéntek, szertartások** este 18 órakor
április 22-én szabadnapon **húsvéthétfő, szentmisék** reggel 8 és de. 10-kor
május 16-án csütörtökön **templombúcsú, szentmise** este 19 órakor
június 10-én szabadnapon **pünkösdhétfő, szentmisék** regg. 8 és de. 10-kor
augusztus 20-án kedden **Szt. István kir., szentmisék** reggel 8 és de. 10-kor
december 26-án szerdán **karácsony másnapja, misék** regg. 8 és de. 10-kor

FŐPLÉBÁNIÁNK VÍZKERESZTI HIRDETÉSEI

1./ **Ma van vízkereszt**, a háromkirályok, Urunk megjelenésének -idén vasárnapra eső- **parancsolt főünnepe**. De. a 10 órai korális nagymisén lesz a **vízszentelés**. A mai nagygyűjtéskor számítunk bőkezű adományitokra templomunk fönntartásához.

2./ **Jövő vasárnap**, 13-án de. 9 órakor tartjuk a **januári szentségimádást** a **fatimai** imaközösség **ájtatosság**ával. A szentmisékre, kérjük, írássatok szándékukat!

MISEINTENCIÓK

Szombat 18 h +Csőke János és neje Ágnes, vmint +Csaba fiuk; élő és +cstagok **É**

KARÁCSONY UTÁNI 2. VASÁRNAP: VÍZKERESZT, HÁROMKIRÁLYOK; jan. 6.

8 h G Élő Anna (70. sz.nap), vmint élő és +családtagok **É**

10 h G Pro populo: élő híveink és adakozó jótévedőink; +Katalin édesanya **K**

Kedd 11 h +Altusz G.-né tem. Óbudán **É**; **18 h** Élő Marcell, Ágoston és Johanna **É**

Szerda 7 h Élő Gilányi Józsefné Éva és fia Zsolt gyógyulása **CS**

10.30 h +Virág Balázsné temetése Cinkotán **É**

Csütörtök 18 h Élő Albert és Fabien SVD kongói diakónusok **É**

Péntek 7 h Élő Sikari Balázsné Magdolna **CS**

Szombat 18 h Élő Veronika hálaadása (névnap) **É**

ÉVKÖZI 1. VASÁRNAP: URUNK MEGKERESZTELESE; Szt. Vidor; január 13.

8 h G +Fekete Jánosné édesanya (50. évf.) **É**

9 h H Fatimai ájtatosság és szentségimádás **CS**

10 h G +Járó Lőrinc és neje Erzsébet szülők; vmint +Bredár Mihály férj **É**